

[Transcript] Vinohradská 12 / Jak smrt těhotné Doroty otřásla Polskem

Tady je Matej Skalický a tohle je Vinohradská 12.
Po celém Polsku se protestovalo zápravo na potrat.
Celostátní nespokojenost tady skuzy o změnách vyvolala smrt další mladé těhotné ženy.
Na schromážděních zaznívala slovan ne Důvěry k současné polské vládě i lékařům,
ale také strahu z otěhotní v Polsku.
Další tragická smrt, další demonstracie fulicích.
Polsko a jeho přísná potratová pravidla.
Zajímá mě, jak a proč zemřela Dorotala Liková.
Jednali lékaři tak, jak měli a změni se po její smrti něco.
Zavlal jsem do Varshavy naší spravodajce kolegini Katce Havlíkové.
Dnes je úterý 20. čermna.
Ahoj Katko, zdravíme tě do Polska.
Ahoj Matěji.
Musím říct, že ten případ Doroty Lalikové mě docela šokoval,
když jsem si o něm četl nejenom v polských médiích, prosím tě přibliš,
to jak se vůbec dostala Dorota do nemocnice.
Tak Dorota Laliková byla mlada 30 letá žena,
které ve 20. týdnu těhotenství začela odtékat plodová voda.
Proto jí manžel Marcin převezl do nemocnice v novem targu,
kde teda ženu připrímu vyšetřili a potom narídili,
aby ležila na lůzku, na zádech a uvedlí dotokové zvláštní polohy,
kdy měla nohy výš, než hlavu, jako by ležila skopce.
O nim tvrdili, že je to kvůli tomu,
aby vlastně tá odtékající plodová voda natekla zpátky.
Takže těho trá žena, těho trá polka Dorota Laliková byla převezena do nemocnice,
protože se necítla dobře a v té nemocnici se cítila tak,
jak jsem o tom četl den odedne hůř.
Je to tak. Ona si začela stěžovat na to,
že ji začela bolet hlava, potom ji začela bolet břicho,
nemohla jíst, vlastně se nemohla za celou dobou posedit, postavit,
zakázovalí to lékařský i zdravotnický personál,
vlastně prosila o to, jestli by si mohla aspoň sednout na to,
aby se najedla, ale v těch posledních dnech
už nemohla pořádně ani jíst.
Nakonec začela zvracet a nakonec začela upadat do bezvědomí.
Vědlo to k tomu, že potom 4.20. velmi brzo ráno se sešlo
kolegium lékařů a ti rozhodli o tom,
že jenutné provést okamžitě operaci,
protože když provedli další vyšetření, tak zjistili,
že ten plot odumřel, že už vlastně nežije.
A zároveň tím tělem Doroty se prostoupila se pse
zánět velmi vážný.
Lékaři rozhodli nakonec o tom,
že ještě odeberou, jak ten plot tak dělohu.

Ona ještě tu operaci prodělala, ale krátce ponív
myslím, že kolem 10. dopole dne nakonec zemřela.

Rodině, paní Doroty, v zviązku s tím, což je stávo,
je to všetně zvykle smutné.

To vštěl se ptíč.

Máme dopovězení.

Jest to do nás ogromna tragedia.

A oni tedy nikdo za celou tu dobu, co byla v nemocnici
těch několik dní, jako neřekl,

v jak vážném stavu vlastně tedy je?

To je právě ten problém, že jak říká její rodina,
právě její manžel Marcin, nebo její se střenice Ilona,

která do té nemocni se docházala pravidelně,

tak oni říkají, že vlastně lékaři celou dobu

jim neřekli, jak vážném ohrožení života je.

Že ve 20. tím těchotenství, pokud oteče plodová voda,
že ve své postatě není šance, že by to dítě mohlo přežit.

Vyjádril se k tomu doktor Mačej Socha,

který řekl, že za celou svou karieru zažely jeden jediný případ,

kdy bylo možné zachránit dítě po té, co odtekla plodová voda,

ale to bylo kvůli tomu, že velmi bedlivě ten lékařský tým

sledoval, stav matky, sledoval, stav dítěte

a vlastně měřil vše možné hodnoty, které ukazují na to,

jak rozsáhlí zánět v těle té rodičky je.

Tehdy se to povedlo, ale bylo to jednou jedin krát,

v případě té doroty prí ukazatele byli celou dobu

na pravděpodobně na velmi vysokých hodnotách,

a takže nebylo vůbec šance, že by to dítě mohlo přežit.

No, opak o ním vlastně tvrdili, že musí počkát,

že je třeba šance, že by to dítě mohli donosit

a spojně do 35. týdne, ale neříkali, že by bylo možné,

nebo neříkali, že ve 20. týdnu těchotnství ten plod

nemůže přežit.

Já jsem si i koukal, že právě hodnoty CRP,

zánětlivé hodnoty byly velmi vysoké,

že při dorotěs nadhávali paralen,

protože ji hrozně třeštěla hlava, tak je ta vina na straně

nebo je to moc brzky úsurek.

Já to samozřejmě nemůžu hodnotit vůbec

a nechťjí to hodnotit ani vyšetřující lékaři,

ono zatím totiž probíhá to vyšetřování.

Ten případ převzala prokuratura Katowicích,

která šetří i další případy právě rodiček,

které zemřeli v nemocnicích v době těchotnství.

Vyšetřování tohoto konkrétního případu,
tedy případu doroty, která zemřela v nemocnici
v novem targu, nařídil ombucman práv pacientů,
Bartoloměj Chmělověc.
Ten zároveň ale už řekl,
že na základě zjištění jeho týmu
zjistili porušení práva na zdravotní služby,
větěně práva na informace o zdravotním stavu
a na poskytovanou lékařskou péči i dokumentaci.
Zároveň ten případ šetří národní konzultant
pro gynekologii a porodnictví profesor Krzysztof Čajkovsky.
Ten říká, že odstok vody je život ohrožující situací,
mohlo zároveň ale podle něj dojít k organizačním chybám,
k organizačnímu pochybení,
zatím ale nikdo nechce jednoznačně říct,
že by lékaři nebo zdravotní sestry
mohli za úmrtí této konkrétní pacientky.
Samozřejmě je to velmi citlivý případ,
takže se k tomu odmítá vyjadřovat dlouhodobě
i nemocnice Jana Pavla II v novém targu říká,
že ten personál nijak nepochybil,
ale musí samozřejmě počkat na výsledky vyšetřování.
Je mi to jasné, ty si ale říkala taky,
že ji dávali do polohy, aby snad,
jako ta plodová voda zatekla zpátky
nebo aspoň tak to tvrdil tedy do rotin manžel,
že to chtěli lékaři a vlastně i zatajili to,
že pokud chápu dobře,
že kdyby tedy došlo k interrupci,
tak ji možná zachrání život.
Protože připomeňme v Polsku,
jsou dvě povolené případy interrupcí,
když je žena znáselněná, to je jeden,
a když je v ohrožení života.
Přesně tak.
Je tady důležité asi jmenovat i jednu věc,
kterou zjistil deník Gazeta Wyborĉá,
a to je fakt, že nemocnice Jana Pavla II
v novém targu už v roce 2005
odmítla provádět umělé přerušění těhotenství,
že nám v jakékoliv případě
a to z toho důvodu,
že nemocnice je pod patronátem
papeže Jana Pavla II.

To je ta jedna situace,
která mohla ovlivnit
celéto soukolí toho, co se dělo.
Druhá věc je to,
že po několika hodinách,
nebo prvních dnech ležby,
chtěla Dorota tu nemocnici opustit
s Marčinem jejím manželem
se ptali na to,
jestli by bolo možné převést
jí do nemocnice do bohně,
protože oni pocházeli z bohně,
tehdy jim ale zdravotnický personál řekl,
že samozřejmě nemocnici opustit můžou,
ale pouze na vlastní riziko
a že by si ten převoz museli vyrídít sami.
Poté to rozebírali s nemocničním psychologem,
který je přesvědčil,
aby vlastně zůstali na místě,
že je toto nejlepší,
co v daném situaci,
v daném stavu Dorotu
i můžou dělat nakonec už,
ale potom na další převoz
bylo příliš pozdě.
Ono nejde o jediný případ,
nebo o první případ.
Sama si říkala,
že už v minulosti to byly jiné případy,
jiné těhotné ženy,
které taky zemřeli v nemocnici.
No je ich určitě do desítky.
Já přesný počet neznám,
více méně se teď počítají,
ty, které nějak veřejnost
registruje od roku 2020
od rozhodnutí ústavního soudu,
který zrušil dvě podmínky,
kde bylo možné provést
umělé přerušování těhotenství.
Za ty zemřelé ženy
můžu jmenovat třeba Izabelu,
30 letou ženu, která zemřela
v roce 2021.

Tenhle případ taky
řeší ta prokuratura v Katowicích,
která řeší i ten nejčerstvější případ.

Izabela,
které se tady říká skráceně,
Izá zemřela v Pščině,
taky na sepsy,
poté co jí odstekla plodová voda,
tehdy lékaři viloženě čekali
na to, až plod odumře,
což se teď nakonec stalo,
tenhle postup nepřežela
ani ta 30 letá žena,
a navíc po ní doma ještě zůstala
malá crka.

Další velmi známý případ tady
je 37 leté Agněšky,
která zemřela v roce 2022.
Poté co jí v 12. týdnu
odumřeli plody dvojčat,
ona potom čekala
na spontální potrad,
který se stál,
ale ona hned záhy po něm
zemřela.

To je ten poslední případ,
a to byla 630 letá Marta,
která zemřela v roce 2022.
Ta porodila ve 20. týdnu
těhotenství malého Viktorá dítě
zemřela okamžitě a Marta
vlastně zemřela den poněmna zánět.

Katko, kde je ten tedy zásadný problém?
V tom předpochladém přísném potratovém
zákonu v Polsku točíš, který asi
stanovuje, že lékaři
jenom za určitých případů
můžou k té interrupci přistoupit?

Ta situace je obecně komplikovanější,
jednak je to tento zákon,
který je velmi přísný,
ale není to žádná novinka.
On byl přísný vždycky,
ale od roku 2020

dejme tomu, že je přísnější právě
tím rozhodnutím toho ústavního soudu.

A potom je tady ještě
druhá věc a tomu se říká
klausola suměňa, což
znamená, že lékaři se vlastně můžou
odkázat na svoje vlastní svědomí,
že nechtějí provés nějaký zákrok
na základě toho, že se to
přeslučuje s jejich přesvětěním,
s jejich vírou, s jejich ideologií
s čímkoliv.

To samozřejmě se vztahuje k tomu,
že pokud jsou to třeba praktikující lékaři,
praktikující, myslím tím teď nábožensky,
tak samozřejmě to můžou odmítnout
s přesvětěním, že se to nevztahuje
nebo není to v souladu
s jejich náboženským přesvětěním.

Jak je to vzbudzuje reakce
ve společnosti?

A třeba i u politiku.

Od kamaráda Filipa Hartzra
novináře se znam zpráv,
který se Polsku dlouhodobě vynuže,
že se to řešilo i v sejmu, ten případ
do roty, o které jsme se bavili na začátku,
že tam byla výzva k minutě těchá
a povstala jen půlka poslancu.

Je to tak, to bylo
velmi boužlivé zasedání, kdy
vystoupila Katarina Kotula, což je poslanky
něle více, to znamená té současné
opozice, která
vyzvala k minutě těchá a zároveň
vyněla stranu právo a spravedlnost
z toho, že vzpůsobuje smrt ženy.

Iza, Justyna,

Ania, Agnieszka, Dorota,

one vlastně

všechny ty protesty v současnosti
se dějí pod takovým
heslem ani jedna další
a přestaňte nás zabíjet.

Přestaňte nás zabíjat,
ani jedné jen se.
Takže to ona v tom se jim
zopakovala.
Přestaňte nás zabíjat,
můžete závodat koběty,
koniec z klauzulou usuměnia,
koniec s chorou ideologią,
která zabíja dzisiaj koběty.
Připojelej se k ní
někteří členové opozice,
kteří taky povstali.
Staňme i učíme,
minutom cíši.
Chtěli učí tu objed' posledním
tu Dorotu minutou těchá,
ale na druhou stranu
zareagovali právěti
poslanci strany právo a spravedlnost,
jak volali máte na rukou krév
a myslili tím právě opozici
nebo příznivce
uvolnění toho současného potratového
zákonu, aby vlastně
ženy měli přístup a spoň
ve chvíli, kdy to těhotenství
ohrožuje jejich život, nebo ohrožuje
život z toho dítěte, tak aby měli
tu možnosté volby vybrat si,
že třeba ukončí to těhotenství,
aby to pro ně nebylo psychicky
i fyzicky ohrožující.
Takže tam se strhla
nepříjemná potička.
Ty poslanci
strany právo a spravedlnost
potom řekli, že
úc tý minutou těchá památku
všech těch dětí, které jejich
rodiče právě přerušením těhotenství
zabily.
Jakou mají polky vlastně
jinou možnost na interupci,
když ji nechťejí, nebo

nemohou podstoupit v Polsku,
do zahraničí, jako existují
nějaké organizace, které
jim v tom třeba pomáhají?
Ano, v současnosti jedinou možností
jak a kdy můžou
polky podstoupit umělej přerušeni těhotenství
je, že se vydají do zahraničí.
Je to finančně nákladné, takže
existuje několik
různých nadací
neoficiálních společností, které
jednak poskytují poradenství
a jednak třeba schání financé
pro cesty na ty kliniky
a to samostatně tam ty ženy vozí.
A vozí je jak do Česka,
tak do Německa. Já můžu
jmenovat pár těch organizací, které
jsou v tom letom činé. Je to například
Dream Team Abortion
nebo Aborcja Bezgranic
nebo
Obječi Všeči, což je
spíše poradenzká firma.
Pak je tady třeba Federa, což
je nadace pro ženy a
plánování rodiny, která samozřejmě
pomáha třeba i obětem domácího
právě v případě, že potřebují
nějaké lékařské vyšetření
nebo potřebují třeba i medikaci
to znamená i nějaký druh
antykoncepce. Tak aby se k nim
dostala, aby vlastně nemuseli
podstupovat to, že
o těhotní, že to nějakým
způsobem třeba ohrozí jejich
život a nebo, že to ohrozí
jejich psychiků.
Ta antykoncepce je z důvodu, že třeba
v Polsku není úplně běžně dostupná.
Tady třeba vůbec není dostupná, je zakázaná
pilulka po, to znamená

takový ten lékprášek,
který by si žena vzala po té,
co třeba dojde k nechráněnému
pohlavnímu styku. Je to taková
první a vlastně i poslední pomoc
před tím možným
o těhotněním, ale
obecně tady antykoncepce
dostupná je,
ale někteří lékaři,
jak vlastně zjistil tady nedávný
výskuma si před půl rokem, tak někteří
lékaři její nechtějí předepisovat
se, odvalávají se
na to svoje svědomí, že se to prostě
neslučuje s jejich přesvětšením. A tohle
je věc, kterou třeba zminují právě i
protestující ženy, nebo ich protestující
muži, kteří v současnosti
hlavně tedy v tom týdnu
v polovině června protestovali
proti současné
polské potratové politice,
tak oni připomínají,
že pokud někdo
vykonává obor porodnictví
a gynekologie, tak musí
příjemná rozhodnutí, která jsou třeba
i těžká, která jsou i pro něj
neslučitelná s nějakým jeho vnitřním
přesvětšením. A třeba zminují to,
že pokud někdo se chce věnovat medicíně
a chce dělat jednoduchou medicínu,
kde se nemusí rozhodovat o životě
a o smrti, tak ať raději ti lékaři
změní tu svojí
působnost, ať třeba dělají
dermatologii, ale ať se nevěnují
něčemu tak vážnému
zároveň i kontroverznímu v Polsku
jako je gynekologie a porodnictví.
Tím se zpátky dostáváme
tedy k té reakci společnosti
točíš ten případ Doroty dostal

poláky do ulic. Jak
ty demonstrace v katolickém
Polsku vypadají?
No, katolické Polsko je jedna
věc, ale to se bavíme o náboženství
ale ta společnost je
částečně trochu jiná. Oni
mnozí lidé jsou tady věřící, ale
zároveň prostě smíšli
jako lidé v 21. století.
A je to vědět
v mnoha aspektech polského společenského
života, ať už se bavíme
o právě ne na to rozhodovat
o svém těle nebo ať už se bavíme
o sexuálních menšinách a tak podobně.
Tak je vidět,
že i mnozí členové
katolické církve
jsou, proto aby se
ta pravidla tady uvolnila, aby ta společnost
žila normálním životem
21. století.
Ty protesty
mají největší podporu
ve velkých městech, samozřejmě.
Kde se vzpíš jako schroma
žděje ta liberálnější společnost.
Ty protesty jsou víceméně
většinou poklidné.
Co jsem tak zaregistrovala,
tak jediný
nějaký konflikt
byl v Réšově, kde policie
zadržela jednoho z aktivistů k vůli tomu,
že se je pořád snažil přesvědčovat,
aby
spíš podporovali demonstranty.
Ta policie tam taky
zároveň v Réšově na tom protestu tvrděla,
že ten protest není legální,
takže tam došlo k nějakým potíčkám.
Ale jinak protesty jsou
hlasité, jsou samozřejmě doprovázené,

s vlájkami jsou doprovázené
různými řečníky, kteří mluví o tom,
co se v současném zdravotnictví
v Polsku děje, co se děje ve společnosti.
Ty protesty jsou samozřejmě
namířené proti současné vládě, protože
od doby vlády, strany
právo a spravedlnost a vlastně
celé té pravidcové koalice se
ta pravidla, co se týče
nějakého přístupu
k právom určitých skupin lidí,
tak se tady zhoršuje.
A cílem těch protestujících je
takého dialogu s vládou,
nebo když jsou ty protesty namířené
přímo proti vládě, tak oni ani
s vládou nechtějí diskutovat žádají
a nevím, předčasné volby
mají být na podzimti rádne.
Tady nikdo nemluví o předčasných volbách,
je to spíš o opravdu o tom,
že tě lidé vyzívají k tomu, aby
nastala nějaká změna,
aby se ten zákon uvolnil,
aby zákonodárci rozhodli o tom,
že nebo aby umožnili to,
že ženy budou mít přístup
v Péči, tak jako mají
třeba v jiných státech Evropské unie,
jako mají třeba v Německu,
jako mají v České republice,
co se týče právě podstoupení
umělého přerušení těhotnství případě,
že je to ze zdravotních důvodů.
Upozorní taky na to,
že to rozhodně neznamená,
že by chtěli úplně rozvolnit
ta pravidlá o netoskutečně o tom,
že bojují o to, nebo
snaží se zasadit o to,
že nedostávají tu Péči
a mají nárok a potom to může dopadnout
až takto fatálně

a zároveň upozornují na to,
že už těch žen zemřelo skutečně hodně
a že vlastně třeba po nich zůstávají
manžele, že po nich zůstávají děti
a jako tady tu
strátu nic a nikdo
nenahradí.

Katko tak moc krát díky za přiblížení
nejenom tedy případu do roty lalíkové,
ale celého toho kontextu
potratového zákona
a důsledku, které z to vyplývají z Polska.
Já děkuju za pozvání a na slyšenou.
Spoust a zajímavých hostů
chystáme přenosy i video stream,
tak si to nenechte ujít.
Na slyšenou zítra.